

DER FLIEGENDE HOLLÄNDER

Georg Hann (Daland), Viorica Ursuleac (Senta), Karl Ostertag (Erik),
Luise Willer (Mary), Franz Klarwein (Steuermann), Hans Hotter (Holländer)

Chor und Orchester der Bayerischen Staatsoper, Clemens Krauss

Opname: 13-16 maart 1944

AB 78731/32, 2 CD, MONO, ADD, Cedar

ONGENIETBAAR DOOR TECHNISCHE MISKLEUN

Bij GRAMMOFONO 2000 verscheen nog een andere Wagneropera in een uitvoering door de Beierse Staatsopera: Der Fliegende Holländer met Hans Hotter in de hoofdrol en met Clemens Krauss als dirigent. De opname dateert uit 1944 en ik heb al heel wat beters uit die tijd gehoord voor wat betreft de technische kwaliteit. Vooral storend is de soms verregaande vervorming van de hoge tonen in de forte en fortissimopassages. Voorts mist het klankbeeld ook warmte en sonoriteit; soms wordt de beluistering ronduit pijnlijk door de schriële scherpte van vooral de hoge stemmen en strijkers. Dat is des te jammerlijker omdat daardoor de beoordeling van de prestaties van operacoryfeën als Hotter, Ursuleac en Krauss wel zeer problematisch wordt.

Clemens Krauss werd in 1937 Generalmusikdirektor van de Beierse Staatsopera als opvolger van Knappertsbusch. Alhoewel hij gewoonlijk geassocieerd wordt met de opera's van Richard Strauss, heeft hij toch ook een mooi Wagnerpalmares (met o.m. een schitterende Parsifal in Bayreuth, 1953). Ook zijn echtgenote Viorica Ursuleac staat vooral bekend als Strauss-vertolkster.

Hans Hotter daarentegen is dé Wagner-Bariton van de naoorlogse periode. Hij was vanaf 1937 verbonden aan de Beierse Staatsopera en was sinds 1952 een vaste gast in Bayreuth. Hij heeft dezelfde warme sonoriteit als Ferdinand Frantz maar overtreft hem in vocale trefzekerheid en stembereik: hij haalt gemakkelijk de hoge f. Hotters prestaties in de rol van de Hollander zijn dan ook zowat het enige dat aan deze opname bekoort. Maar nogmaals: de opnamekwaliteit van deze uitvoering laat teveel te wensen over om alle uitvoerenden naar hun verdiensten te waarderen. Ongetwijfeld een collectors item, maar niet precies een bron van luistergenot.

Alfons Govaerts

GERED DOOR HOTTER

Aangezien deze opname in de literatuur veelal de status van referentieopname krijgt toegemeten, veroorloof ik mij tot een aanvullende mening, in dit geval van de versie die door PREISER voordien werd uitgebracht. Jammergenoeg moet ik de reserves van collega Govaerts ten aanzien van de technische kwaliteit volledig bijtreden. Ook deze opname is hoogst ongenietbaar en dat is des te

meer verwonderlijk daar het om een studio-opname zou handelen. Hoewel de eerste taferelen tot en met de monoloog van de Hollander best aardig klinken, lijkt het wel dat de onverlaat die zich over de studioknoppen ontfermen moest na zowat een half uur de opnameband in verzadiging stuurt om daarna een kop koffie te gaan drinken want het komt nadien niet meer goed.

Dit belet mij evenwel niet om de artistieke merites van deze mythische opnamesessie te beoordelen. En het moet gezegd, in de handen van **Krauss** is dit spookschip allesbehalve stuurloos: sein Schiff ist fest, es leidet keinen Schaden. Want met veel zin voor theater wordt hier spanning, horror en poëzie tot een evenwichtig organisch geheel gesmeed.

Georg Hann heeft een grote prachtig resonerende bas maar vergeet meestal te zingen naar het voorbeeld van de overdreven declamatorische stijl van de school van Kniese. Het euvel is gekend: zijn dictie is daardoor uitstekend maar het maakt grote delen van de Dalandpartij onuitstaanbaar als je de gebonden zanglijnen van die heerlijke Gotlob Frick gewoon bent geraakt.

Karl Ostertags invulling van Erik lijdt aan hetzelfde euvel en is daardoor in zijn rol als afgewezen minnaar onwaarschijnlijk irritant en pathetisch. Vergelijk maar eens met de volstrekt onbekende Raimo Sirkiä op de Savonlinna video onder Segerstam en u begrijpt meteen wat ik bedoel. Ik mag hopen dat Placido Domingo deze partij, die met twee voeten in het Italiaanse vak staat, de nodige italianità zal meegeven in de zopas verschenen Sinopoli-versie. **Ursuleac** is alleen maar een adequate Senta.

Als deze opname vocaal overeind blijft dan is het door de spookachtige, onwezenlijke, in horror gedrenkte dramatische interpretatie van **Hans Hotter**, die zich hier met zijn 35 jaar op het hoogtepunt van zijn vocale mogelijkheden bevond en zijn hoge bariton hier met veel zelfvertrouwen voluit kan laten gaan. Hotters interpretatie is één van de mogelijke en het is een hele grote maar als geheel kan ik deze Fliegende Holländer onmogelijk lauweren met de krans van de referentiestatus.

Jos Hermans